

Bilaga 2

Analys av utgiftsutvecklingen 2000–2015

Bilaga 2

Analys av utgiftsutvecklingen 2000–2015

Innehållsförteckning

Takbegränsade utgifter 2000–2015.....	5
---------------------------------------	---

Tabellförteckning

1 Utgifter, 2000–2015.....	6
2 Utgifternas procentuella andel av takbegränsade utgifter, 2000–2015.....	7

Takbegränsade utgifter 2000–2015

I denna bilaga redovisas de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde för perioden 2000–2015, dels i miljarder kronor, dels som andel av de totala takbegränsade utgifterna. Redovisningen möjliggör jämförelser av de takbegränsade utgifterna över tid. Tidsserierna är angivna i 2011 års anslagsstruktur för att eliminera skillnader som beror på att anslag före 2011 kan ha tillhört ett annat utgiftsområde än under 2011–2015. Tidsserierna är baserade på utfall för perioden 2000–2010, prognos för 2011 och beräknade utgifter för perioden 2012–2015. Av tabell 1 och 2 framgår hur utgifterna fördelas mellan utgiftsområden för respektive år 2000–2015.

Skillnader i fördelning mellan år kan bero på utgiftsreformer och besparingar, en förändrad makroekonomisk utveckling, förändrade volymer inom regelstyrda transfereringssystem, engångshändelser och s.k. tekniska justeringar. Ett exempel på en teknisk justering är förändringen i systemet för ersättning av ingående mervärdesskatt till kommuner och landsting som genomfördes den 1 januari 2003. Förändringen innebar att de avgifter till systemet som kommuner och landsting tidigare betalat in till statens budget upphörde, samtidigt som statsbidragen till kommunerna minskade med motsvarande belopp. Effekten av förändringen är därför neutral för statens budgetsaldo på kort sikt. Dock innebär förändringen att utgifterna på statens budget minskade med ca 31 miljarder kronor 2003 i förhållande till 2002. Sådana förändringar ger upphov till brott i tidsserien vilket gör det svårt att jämföra utgifterna under tidsperioden. För att underlätta jämförelser över tid redovisas därför utgifterna även rensade från större tekniska förändringar, dessa går att finna i tabell 2 och är kursiva.

Då en teknisk förändring skett har tidsserien justerats för åren före ändringens ikraftträdande.

Justeringen är gjord med en lika stor relativ andel av de takbegränsade utgifterna som den som gällde då ändringen trädde i kraft.

I tabell 2 kan fördelningen av de takbegränsade utgifterna mellan olika utgiftsområden ses som ett uttryck för de politiska prioriteringarna som har gjorts under tidsperioden 2000–2015. Några av de större förändringarna berör transfereringsintensiva utgiftsområden. Under perioden minskar utgiftsandelens kraftigt för följande utgiftsområden: 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Samtidigt ökar utgiftsandelens för följande utgiftsområden: 7 Internationellt bistånd, 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 16 Utbildning och universitetsforskning och 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Under perioden påverkas utgifterna i varierande grad av den makroekonomiska utvecklingen. Förändringar av arbetslöshet och av antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program påverkar utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Ett exempel är den ökande arbetslösheten som följt i spåren av finanskrisen. Arbetslösheten har dock vänt nedåt under 2010 och beräknas sedan fortsätta i samma riktning till 2015.

Utgifterna kan även förändras mellan åren till följd av förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem. Ett exempel på stora volymförändringar under perioden 2000–2015 finns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Ett exempel på en engångshändelse som påverkat de takbegränsade utgifterna är den extra amortering om 25 miljarder kronor på infrastrukturlån som gjordes under 2008 på utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Tabell 1 Utgifter, 2000–2015

Miljarder kronor

Utfall 2000–2010, prognos 2011 och beräknat 2012–2015. Anslagen har fördelats till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2011.

Utgiftsområde	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 Rikets styrelse	8,5	9,2	9,3	9,6	9,8	9,9	10,6	10,6	11,0	12,2	11,7	11,5	11,3	11,5	11,7	12,0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	8,9	9,6	8,8	9,0	9,2	11,0	11,8	11,2	11,4	12,0	12,1	12,9	13,0	13,4	13,8	14,4
3 Skatt, tull och exekution	7,6	7,8	8,0	8,3	8,6	8,6	9,0	9,7	9,4	9,4	9,4	9,8	10,1	10,3	10,5	10,8
4 Rättsväsendet	21,9	22,8	24,1	25,5	26,3	27,0	28,5	30,6	32,7	33,6	35,5	36,3	37,5	38,0	38,7	39,7
5 Internationell samverkan	1,1	1,2	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,6	1,8	1,8	2,0	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	46,6	45,3	45,0	45,6	43,3	44,0	44,3	46,5	43,0	42,1	45,7	43,9	45,8	46,9	48,2	49,4
7 Internationellt bistånd	15,3	17,0	15,7	15,9	19,9	22,3	25,9	25,4	27,5	29,6	26,7	30,3	31,0	32,9	34,5	36,1
8 Migration	2,2	2,7	3,8	4,9	5,2	4,8	4,5	5,3	6,1	6,5	7,1	7,7	7,4	7,3	7,3	7,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	28,6	29,5	31,0	34,1	36,8	38,5	42,2	46,7	49,1	53,1	56,0	57,3	61,0	62,8	64,5	65,0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	97,9	107,3	112,9	121,5	122,9	127,0	125,7	119,5	115,9	110,0	99,9	94,0	90,5	86,8	84,2	82,6
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33,5	33,8	33,8	52,0	51,2	46,1	45,0	43,7	42,6	42,3	41,5	41,1	40,5	39,5	38,8	38,2
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	49,0	52,3	53,9	55,8	57,5	59,1	63,7	64,9	66,4	68,1	70,2	72,8	76,5	78,4	80,5	82,3
13 Integration och jämställdhet	8,2	7,4	7,2	7,0	6,5	6,4	3,4	4,3	5,0	5,3	5,2	6,2	7,4	8,1	8,7	8,6
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	60,9	54,9	57,7	61,2	64,3	66,4	69,5	54,9	47,8	60,6	68,6	65,6	61,0	56,0	53,3	51,0
15 Studiestöd	20,0	19,4	21,1	20,3	21,2	20,2	20,6	19,7	19,5	21,4	22,6	22,0	21,0	21,2	22,5	24,2
16 Utbildning och universitetsforskning	31,0	32,9	40,5	41,6	43,6	43,3	46,1	41,8	44,1	48,9	53,2	53,7	53,6	54,3	54,5	54,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,6	7,8	8,1	8,4	8,7	9,0	9,6	10,1	10,1	10,3	11,3	12,1	12,3	12,5	12,6	12,8
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	5,6	4,7	3,2	3,3	3,1	3,1	2,9	2,4	2,1	1,9	1,6	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
19 Regional tillväxt	3,0	3,2	3,2	3,4	3,3	3,3	3,3	2,9	2,8	3,2	3,2	3,3	3,4	3,2	3,0	2,6
20 Allmän miljö- och naturvård	1,8	2,1	2,7	2,5	3,1	4,0	4,5	4,3	4,7	5,2	5,2	5,3	5,2	4,8	4,8	4,7
21 Energi	1,7	2,0	2,3	1,9	2,1	1,4	1,6	2,2	2,1	3,0	2,7	3,2	2,8	2,0	2,0	1,7
22 Kommunikationer	24,9	24,2	24,4	25,1	29,0	31,7	31,0	44,3	61,5	40,6	39,8	41,2	39,2	41,0	41,2	45,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	9,7	16,6	13,9	9,6	12,2	17,4	21,0	15,5	16,5	16,4	17,4	17,4	16,9	15,9	15,9	15,2
24 Näringsliv	3,8	3,2	3,2	3,1	3,5	3,6	3,9	4,3	12,8	6,6	8,5	5,4	5,5	5,4	5,5	5,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	97,5	100,6	102,3	72,4	69,8	57,3	60,2	73,0	64,8	81,6	75,7	88,0	84,4	84,5	84,3	83,7
26 Statsskuldräntor m.m.	90,2	81,3	67,3	42,2	52,7	32,7	49,5	47,3	48,2	36,5	23,4	32,1	24,3	23,4	23,6	31,5
27 Avgiften till Europeiska unionen	22,3	23,3	20,6	18,3	25,6	25,6	25,9	26,6	31,5	19,2	30,4	30,6	32,9	34,5	35,6	35,1
Minskning av anslagsbehållningar													-1,9	-1,8	-1,8	-1,6
Summa utgiftsområden	709,6	722,0	725,3	703,5	740,7	725,0	765,5	769,2	790,3	781,3	786,4	807,1	795,8	795,9	801,9	815,7
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	619,4	640,8	658,0	661,3	688,0	692,3	716,1	721,9	742,1	744,8	763,0	775,0	771,6	772,6	778,3	784,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	140,7	145,5	153,6	157,8	167,5	172,0	179,1	188,2	201,4	219,8	222,9	222,2	237,1	252,6	266,4	281,8
Takbegränsade utgifter	760,0	786,3	811,6	819,1	855,6	864,3	895,2	910,1	943,4	964,6	985,9	997,2	1008,7	1025,1	1044,7	1066,0
Budgeteringsmarginal	5,0	4,7	0,4	2,9	2,4	5,7	11,8	27,9	13,6	24,4	38,1	65,8	74,3	67,9	58,3	57,0
Utgiftstak för staten	765	791	812	822	858	870	907	938	957	989	1024	1063	1083	1093	1103	1123¹

¹ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2015.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Tabell 2 Utgifternas procentuella andel av takbegränsade utgifter, 2000–2015

Utfall 2000–2010, prognos 2011 och beräknat 2012–2015. Procent av takbegränsade utgifter. Anslagen har fördelats enligt de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2011. Utgifter justerade för tekniska förändringar anges i kursiv stil.

Utgiftsområde	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 Rikets styrelse	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
3 Skatt, tull och exekution	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4 Rättsväsendet	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
5 Internationell samverkan	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	6,1	5,8	5,5	5,6	5,1	5,1	4,9	5,1	4,6	4,4	4,6	4,4	4,5	4,6	4,6	4,6
7 Internationellt bistånd	2,0	2,2	1,9	1,9	2,3	2,6	2,9	2,8	2,9	3,1	2,7	3,0	3,1	3,2	3,3	3,4
8 Migration	0,3	0,3	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3,8	3,7	3,8	4,2	4,3	4,4	4,7	5,1	5,2	5,5	5,7	5,7	6,0	6,1	6,2	6,1
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	12,9	13,6	13,9	14,8	14,4	14,7	14,0	13,1	12,3	11,4	10,1	9,4	9,0	8,5	8,1	7,8
<i>10 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>13,7</i>	<i>14,5</i>	<i>14,8</i>	<i>15,3</i>	<i>14,9</i>	<i>14,7</i>	<i>14,0</i>	<i>13,1</i>	<i>12,3</i>	<i>11,4</i>	<i>10,1</i>	<i>9,4</i>	<i>9,0</i>	<i>8,5</i>	<i>8,1</i>	<i>7,8</i>
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	4,4	4,3	4,2	6,3	6,0	5,3	5,0	4,8	4,5	4,4	4,2	4,1	4,0	3,8	3,7	3,6
<i>11 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>6,0</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	<i>5,9</i>	<i>5,5</i>	<i>5,3</i>	<i>5,0</i>	<i>4,8</i>	<i>4,5</i>	<i>4,4</i>	<i>4,2</i>	<i>4,1</i>	<i>4,0</i>	<i>3,8</i>	<i>3,7</i>	<i>3,6</i>
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	6,4	6,6	6,6	6,8	6,7	6,8	7,1	7,1	7,0	7,1	7,1	7,3	7,6	7,7	7,7	7,7
13 Integration och jämställdhet	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,4	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	8,0	7,0	7,1	7,5	7,5	7,7	7,8	6,0	5,1	6,3	7,0	6,6	6,0	5,5	5,1	4,8
<i>14 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>8,2</i>	<i>7,1</i>	<i>7,3</i>	<i>7,7</i>	<i>7,8</i>	<i>7,9</i>	<i>8,0</i>	<i>6,3</i>	<i>5,1</i>	<i>6,3</i>	<i>7,0</i>	<i>6,6</i>	<i>6,0</i>	<i>5,5</i>	<i>5,1</i>	<i>4,8</i>
15 Studiestöd	2,6	2,5	2,6	2,5	2,5	2,3	2,3	2,2	2,1	2,2	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,3
16 Utbildning och universitetsforskning	4,1	4,2	5,0	5,1	5,1	5,0	5,1	4,6	4,7	5,1	5,4	5,4	5,3	5,3	5,2	5,1
<i>16 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>3,1</i>	<i>3,2</i>	<i>4,0</i>	<i>4,1</i>	<i>4,1</i>	<i>4,4</i>	<i>4,6</i>	<i>4,6</i>	<i>4,7</i>	<i>5,1</i>	<i>5,4</i>	<i>5,4</i>	<i>5,3</i>	<i>5,3</i>	<i>5,2</i>	<i>5,1</i>
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
<i>17 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,2</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>
18 Samhällsplan., bostadsförsörjning och byggande	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
19 Regional utveckling	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
21 Energi	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
22 Kommunikationer	3,3	3,1	3,0	3,1	3,4	3,7	3,5	4,9	6,5	4,2	4,0	4,1	3,9	4,0	3,9	4,2
<i>22 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>3,4</i>	<i>3,2</i>	<i>3,1</i>	<i>3,2</i>	<i>3,5</i>	<i>3,8</i>	<i>3,6</i>	<i>5,0</i>	<i>6,6</i>	<i>4,3</i>	<i>4,1</i>	<i>4,1</i>	<i>3,9</i>	<i>4,0</i>	<i>3,9</i>	<i>4,2</i>
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1,3	2,1	1,7	1,2	1,4	2,0	2,3	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7	1,7	1,6	1,5	1,4
24 Näringsliv	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	1,4	0,7	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
25 Allmänna bidrag till kommuner	12,8	12,8	12,6	8,8	8,2	6,6	6,7	8,0	6,9	8,5	7,7	8,8	8,4	8,2	8,1	7,9
<i>25 Justerad för teknisk förändring</i>	<i>6,1</i>	<i>6,5</i>	<i>6,7</i>	<i>7,4</i>	<i>6,7</i>	<i>7,2</i>	<i>7,2</i>	<i>7,2</i>	<i>7,5</i>	<i>8,9</i>	<i>8,5</i>	<i>8,8</i>	<i>8,4</i>	<i>8,2</i>	<i>8,1</i>	<i>7,9</i>
26 Statsskuldsräntor m.m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27 Avgiften till Europeiska unionen	2,9	3,0	2,5	2,2	3,0	3,0	2,9	2,9	3,3	2,0	3,1	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3
Minskning av anslagsbehållningar													-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	18,5	18,5	18,9	19,3	19,6	19,9	20,0	20,7	21,3	22,8	22,6	22,3	23,5	24,6	25,5	26,4
<i>Justerad för teknisk förändring</i>	<i>17,7</i>	<i>17,7</i>	<i>18,1</i>	<i>19,3</i>	<i>19,6</i>	<i>19,9</i>	<i>20,0</i>	<i>20,7</i>	<i>21,3</i>	<i>22,8</i>	<i>22,6</i>	<i>22,3</i>	<i>23,5</i>	<i>24,6</i>	<i>25,5</i>	<i>26,4</i>
Budgeringsmarginal	0,7	0,6	0,0	0,4	0,3	0,7	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	6,6	7,4	6,6	5,6	5,3

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Nedan följer kommentarer till de utgiftsområden som uppvisar de mest betydande förändringarna som andel av de takbegränsade utgifterna mellan 2000 och 2015.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Under perioden 2000–2015 beräknas andelen av de takbegränsade utgifterna öka med 0,8 procentenheter vilket främst beror på de satsningar regeringen gjort på rättsväsendet.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Under perioden 2000–2015 beräknas andelen av de takbegränsade utgifterna minska med 1,5 procentenheter vilket främst beror på försvarsomställningen.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka från 15,3 miljarder kronor 2000 till 36,1 miljarder kronor 2015. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 1,4 procentenheter under samma period. Utgiftsökningen beror främst på ökade utgifter under anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*. Biståndsramen ökade från 0,8 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) 2000 till 1 procent av BNI 2009.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka med drygt 36,4 miljarder kronor mellan 2000 och 2015. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 2,3 procentenheter under perioden. Detta kan främst förklaras av ökade utgifter för statlig assistansersättning, tandvårdsförmåner samt bidrag till läkemedelsförmånerna.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas minska med 5,9 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. Utgifterna under anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* beräknas minska med ca 14,3 miljarder kronor 2000–2015, främst till följd av minskad sjukfrånvaro. Antalet sjukpenningdagar var som högst 2002 med 94,5 miljoner dagar. Sedan dess har de kontinuerligt minskat till 31,7 miljoner dagar 2010 och förväntas att fortsätta sjunka till 30,5 miljoner dagar 2015.

Utgifterna under anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* ökade kraftigt mellan 2000 och 2006. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension) ökade från ca 430 000 personer 2000 till ca 550 000 personer 2006. Fram till 2015 bedöms detta antal minska dels av demografiska skäl, dels som en effekt av regeringens reformer.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas minska med 2,4 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. Antalet personer utan inkomstrelaterad ålderspension minskar gradvis, samtidigt som den genomsnittliga nivån på inkomstrelaterad ålderspension ökar. Det leder till högre utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, vilket i förlängningen minskar behovet av garanti-pension och bostadstillägg som ingår i statens budget.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 1,3 procentenheter under perioden 2000–2015. Ökningen beror på att antalet födda barn per år ökat varje år sedan år 2000 men bedöms plana ut från och med 2011.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas minska med 3,4 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar.

Utgifterna under anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* samt 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* har varierat mycket under perioden 2000–2010. 2000 var utgifterna sammantaget för dessa två anslag knappt 48 miljarder kronor och 2001 var utgifterna knappt 41 miljarder kronor. De två anslagens utgifter ökade tillsammans med ca 10,4 miljarder 2001–2005, för att sedan falla med ca 25,2 miljarder till 2008. Från och med 2009 ökar utgifterna återigen och mellan 2008 och 2010 har de ökat med 18,5 miljarder kronor. Utgifterna beräknas dock återigen falla mellan 2011 och 2015, då utgifterna på ovanstående nämnda anslag beräknas vara på en nivå runt 26 miljarder kronor.

Arbetslöshetens ökade från 2001 till 2005, därefter sjönk den till och med 2008. Den finansiella krisen ledde till att arbetslösheten återigen ökade från och med 2009. Arbetslösheten vände dock nedåt under 2010 och beräknas falla fram till 2015.

I och med att det särskilda anställningsstödet flyttats från inkomst- till utgiftssidan från och med den 1 januari 2008 redovisas samtliga arbetsmarknadspolitiska program på statens budgets utgiftst sida från och med 2009.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 2 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. Flera stora reformer har genomförts under perioden. Bland annat infördes maxtaxa inom förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen 2002. Ökningen förklaras vidare av en permanent utökning av antalet högskoleplatser samt ökade satsningar på forskning.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 0,8 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. Mellan 2000 och 2010 ökade utgifterna med ca 14,9 miljarder och från 2010 till 2015 beräknas utgifterna öka med ytterligare ca 5,4 miljarder, varav en stor del av ökningen ligger mellan 2014 och 2015. Den beräknade ökningen mellan 2014 och 2015 beror främst på omdisponeringar över tid av infrastrukturprojekt inom den fleråriga åtgärdsplanen.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas ligga på samma nivå 2015 som 2000. År 2008 ökade andelen med 0,9 i procentenheter i förhållande till 2000. Denna ökning beror främst på kapitaltillskott på sammanlagt 5 miljarder till AB Svensk exportkredit och Almi Företagspartner AB (bet. 2008/09:FiU17, rskr. 2008/09:47).

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 1,6 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. De högre utgifterna beror främst på de förstärkningar av statsbidragen som

syftar till att värna kvaliteten i skolan, vården och omsorgen.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Utgiftsområdet ingår inte i de takbegränsade utgifterna, men en kort beskrivning av utgiftsutvecklingen ges ändå eftersom det skett stora utgiftsförändringar under perioden. Utgifterna under anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* har sjunkit från drygt 90 miljarder kronor 2000 till drygt 23 miljarder kronor 2010. Den kraftiga utgiftsminskningen beror i huvudsak på lägre räntenivåer och minskad statsskuld. År 2015 beräknas dock utgifterna öka igen till 31,5 miljarder kronor, vilket i förhållande till vad utgifterna beräknas till 2014 innebär en ökning med ca 8 miljarder kronor. Denna ökning beror främst på att en realobligation förfaller till betalning 2015.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 8,7 procentenheter under perioden 2000–2015 med hänsyn tagen till tekniska justeringar. Utgiftsökningen beror dels på att antalet pensionärer ökar, dels på att den genomsnittliga pensionen ökar.